

typer tilknytningsatferd utløses hos det syke eller sykdomstruede menneske, hos omsorgsgivere og andre nære pårørende og hos hjelperne i helsevesenet.

I de første kapitlene får vi en gjennomgang av begreper som «sykdom», «symptomer» og «lidelse». Vi føres inn i begreper som det engelske språket er så mye rikere på enn vårt eget: «illness», «sickness», «disease» og «disorder», nyanser som alle som arbeider med «sykdom» bør ha et reflektert forhold til.

I kapittel 2 og kapittel 3 gis en grundig innføring i den nevrobiologiske basis for hjernens utvikling, sett lys av kunnskaper om genetik, nevrobiologi og anatomi og hjernens vekst og utvikling. Wilkinson er innom et bredt felt av ny viten om hukommelse og læring, temperamentsfaktorer og emosjonell og sosial utvikling. Han vender hele tiden tilbake til tilknytningsteorien som det bærende element i sin modell, en modell han har utviklet i samarbeid med Pat Crittenden.

Videre går Wilkinson i tre nye kapitler gjennom sykdomsspråket og det han mener er typisk atferd hos mennesker som gjør bruk av de ulike tilknytningsstrategiene – den balanserte, trygge (type B), den forbeholdne (type A) og den «selvopptatte» (type C). Modellen brukes til å vise hvordan tilknytningsmønsteret får konsekvenser for sykdomsspråket. Tilknytningsatferden (på godt og vondt) preger oppfatningen av sykdommen og relasjonen til de tilgjengelige hjelperne. Konstruktive, men også destruktive mestringsstrategier tas i bruk. I teksten utviskes forskjellene mellom «psykiatrisk» og «somatisk» helsevesen. Tilknytningsstrategiene er i bruk både «på kirurgen» og «på psykiatrisk» (og slett ikke bare hos fastlegen).

Vår rolle som hjelpere reflekteres også. Vi har alle våre tilknytningsmønstre som spiller seg ut i disse møtene. De siste kapitlene er viet nettopp dette, først i forhold til de «tvetydige symptomene» og betydningen av vår holdning og rolle. Pasienten trenger å bli møtt av en lege med en atferd som «tunes inn» i forhold til hennes mønstre. Det handler blant annet om å finne balansen mellom følelser og rasjonale i et «måljustert fellesskap».

Med henvisning til Bowlby mener forfatteren at «vellykket behandling, uansett om det dreier seg om psykiatri eller indremedisin, er avhengig av at pasienten har en trygg nok base». «Cure» og «care» henger tett sammen. Gjennom tilknytningsteori tilbyr Wilkinson oss en måte å forstå forbindelsen på. Gjennom å bli oss mer bevisst våre egne tilknytningsmønstre kan vi hjelpe pasientene bedre. Det er et verktøy for å redusere dysfunksjonelle samhandlingsmønstre i lege-pasient-forholdet.

Dette er en tekst som krever sin leser. Den er spekket med informasjon. Her er

henvisninger til ulike forståelsesmodeller, som underbygges med referanser. Referanseliste og stikkordliste er tilgjengelig for den som vil trenge videre inn i stoffet.

Figurer og bokser med tabeller og oversikter hjelper leseren underveis. «Ida» og beskrivelsene av hennes vei gjennom forskjellige utviklingsstadier er til hjelp for leseren når det gjelder å forstå og følge resonnementet. Dessverre er boken preget av et nokså tungt språk med lange setninger. Grundigheten går en del steder på bekostning av tilgjengeligheten.

Likevel: Jeg anbefaler *Lidelse og lindring* til alle som ønsker en teoretisk tilnærming til temaet. Hold ut gjennom et litt tungt akademisk språk til siste kapittel. Der kommer det praktiske råd og kloke leve-regler! Et «måljustert fellesskap for helse» kan pasientene og vi jammen trenge. Wilkinson trekker opp en viktig vei for pasientbehandler-relasjonene i vårt moderne helsevesen, som er preget av teknologiske nyvinninger og stort pengeforbruk på den ene side og av forventningskrise på den annen.

Ida Garløv

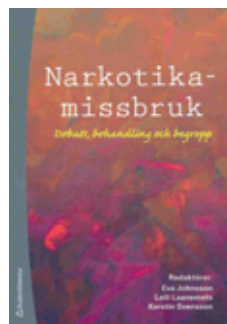
Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling
Stavanger universitetssykehus

Narkotikadebatt i svensk perspektiv

Johansson E, Laanemets L, Svensson K, red.

Narkotikamisbruk

Debatt, behandling och begrepp. 186 s. Lund: Studentlitteratur, 2009. Pris SEK 223
ISBN 978-91-44-05212-0

Økningen i bruken av illegale rusmidler er et betydelig sosialt og helsemessig problem i de fleste land. Debatten har ofte vært intensiv, ikke minst i Sverige. Dette er en artikkelsamling som sikter mot

å belyse og avklare prinsipper og sentrale begreper. Det er ett kapittel om viktige aktører i utviklingen av svensk narkotikapolitikk, ett om misbruksutvikling som karriere, ett om narrativ forståelse av misbrukende kvinner, ett om språk og sjargong i rusmiljøene, ett om motivasjonsarbeid og ett om tilbakefall og tilbakefallsforebygging. Kapitlet *Att knarka eller inte knarka* belyser misbruk i et sosiokulturelt perspektiv og kontrollproblemene i legemiddelassistert rehabilitering (LAR) på grunnlag av empirisk forskning. Avslutningskapitlet binder sammen en del av

temaene ut fra en forståelse av misbruk som sosialt problem og sosialt arbeid som problemløsning.

Forfatterne av de ulike kapitlene er lærere og forskere ved svenske universiteter og høyskoler med sosiale utdanninger. Boken preges noe av at bidragene er innspill i en debatt som norske lesere ikke nødvendigvis kjenner seg igjen i, men de fleste kapitlene er dyptpløyende og gir gode analyser av sentrale spørsmål. *Narkotikamisbruk* kan derfor være interessant for dem som er opptatt av utviklingen i svensk narkotikapolitikk og svenske retningslinjer. Den kan også være interessant for dem som ønsker å trenge inn i en sosial forståelse av misbruksutvikling og få nyansert innsikt i muligheter og begrensninger ved sosialt arbeid.

Helge Waal

Senter for rus og avhengighetsforskning (SERAF)
Institutt for psykiatri
Universitetet i Oslo

Ikke så tilfeldig likevel?

Stamsø MA, red.

Velferdsstaten i endring

Norsk sosialpolitikk ved starten av et nytt århundre. 2. utg. 354 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2009. Pris NOK 450
ISBN 978-82-05-39360-8

Dette er annenutgaven av en lærebok i helse- og sosialpolitikk for studenter. Den består av 12 selvstendige kapitler av seks forfattere som til sammen dekker et tverrfaglig spekter fra sosialmedisin via sosiologi til sam-

funnsøkonomi. Alle kapitlene er skåret over samme pedagogiske lest. De avrundes med et oppsummeringsavsnitt, oppgaver til diskusjon og litteraturliste.

Dette er ikke noe man leser fra perm til perm for fornøynsens skyld. Men det går an å slå opp. Via kapitelloverskrifter og et ryddig stikkordregister finner man omtaler av de aller fleste av velferdsstatens lover, institusjoner og begreper. Teksten dekker med andre ord mange temaer, den blir til gjengjeld mye preget av opprøpsing på bekostning av dybde.

Siden man har fått med så mye, burde også forholdet mellom sosialpolitikken og arbeidsmarkedet vært behandlet. Den generelle betydningen av arbeidervernlovgiving er for eksempel glemt, selv om arbeidertidkommissjonen av 1885 er omtalt. I motset-